

Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije

Knjiga proroka Jeremije

Michelangelo, Jeremija, Sikstinska kapelica

U ruke tvoje (Ps 31)

C Am F Em Am G C

U ru-ke tvo-je, Go-spo-di-ne, pre-da-jem Duh svoj.

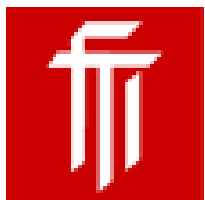
Filozofsko-teološki institut DI
Studij filozofije i teologije
ak. g. 2025./26. ECTS 6
ponedjeljkom i srijedom u 10:15

Proroštvo i apokaliptika

**Pregled (prezentacije), tekstovi,
audio- i videozapisi...**

Božo Lujić, *Starozavjetni proroci*

Knjiga proroka Jeremije

- 1. Zvanje: Jr 1,4-19**
- 2. Savez u Jr 31**
- 3. Sudbina Knjige: Jr 36**

Michelangelo, Jeremija, Sikstinska kapelica

Bliski poznanci

- Jeremijino podrijetlo (Jr 1,1):
- Svećenički sin (iz Anatota 1,1)
 - Od kada zvanje (1,5)?
- Od prije začeca (5):
- ידע *jada* ' Bogu blisko poznat
 - Prije rođenja (1,5):
- קדש *qadaš* posvećen (usp. Post 2,3)
 - Proročki razgovor (Jr 1,4.11.13):
- “Dođe mi riječ” (4.11.13)
 - Gospodin govori 6x, prorok govori 3x
 - Kako se oslovljavaju u Jr 1,6.11?
- Imenom: יהוה (v6)
- ירמיהו *jirm^ejáhu* (v11 יהוה uzvisuje/uzvisio!)

“Before I formed thee in the belly I knew thee;
and before thou camest forth out of the womb I
sanctified thee, and I ordained thee a prophet
unto the nations.”

Jeremiah 1:5 (KJV)

http://www.dora.dora.com

Univerzalno poslanje

- Znak (Jr 1,9):
- Ruka doseže usta (v9)
 - Bog stavlja svoje riječi (v9 usp. Pnz 18,18)
 - Razvoj Božjih riječi u Jr 5,14 (13b KS):
- Postaju oganj u ustima (5,14)
 - Kome je Jeremija prorok (Jr 1,5)?
- Narodima (גוים *gôjim* v5 Bog ga *dao*)
 - Tko mu je povjeren (פקד v10)?
- Narodi (גוים), kraljevstva (v10)
 - Kome prorok u Izraelu (v18b):
- Kraljevi, knezovi, svećenici, narod u Judeji (v18)
 - Što *vidi* (1,11.13)?
- **badem** (11) – יהוה : **bdijem** nad riječju (12 LXX: *riječima*)
- Lonac kipi sa *sjevera* (13): napadači, sud (14-16)

M. Chagall, Jeremijino zvanje, 1956.

Proročka zadaća

- Izvor poslanja (Jr 1,7.9):
- **Bog šalje** (שלח *šālah*)
 - **Trostruka uloga u v18?**
- **Grad – stup – zidina (v18)**
- = *okvir knjige*:
Jeruzalem, hram, zidine (usp. c52)
 - **Što treba činiti? (Jr 1,7.17)**
- **a) Idi! (v7)**
- **b) Govori sve što ti zapovjedim (v7.17)**
 - ← **Božje riječi (1,9.12)**
- **c) Opaši bedra! (v17)**
 - → **ratnik riječima**

Mladi ratnik

- *Kako sam sebe tumači u Jr 1,6?*
- **נער *ná'ar* “mališ”, momak (v6s)**
 - usp. Jošua (Izl 33,11), Samuel (1 Sam 3,1.8), Salomon (1 Kr 3,7)
 - *Subjektivan sud u 1,6:*
- **Ne zna govoriti (6)**
 - **Obećanje i potpora u v8.19 (2x):**
- **“ja sam s tobom...” (1,8.19)**
 - **Određena:**
- **“...da te izbavim” (8.19)**
 - **Naknadna procjena u 20,7:**
- **“Zaveo si me!” (20,7)**

S. Dali, *Seduxisti me, Domine* (1964.-67.)

Pravi prorok

- *Što mu Bog čini u Jr 1,9*
- Stavljam („dajem”) svoje riječi u tvoja usta (usp. Pnz 18,18)
 - Prva služba prorokova: primiti Riječ
 - *Definicija prorokovanja u Jr 1,17*
- Govorit ćeš im sve ono što ću ti ja sam zapovjediti (usp. Pnz 18,18)
 - *Formule u Jr 1 (2.4.11.13 + 8.15.19)*
- 4x Dođe mu Riječ (1,2), dođe mi riječ (4.11.13)
- Riječ Gospodnja (1,8.15.19)
 - *Cjelina knjige u „naslovu” (Jr 1,1-3)*
- Od Jošije (1,2) do Sidkije i izgnanstva (3)

U tebe se uzdam (Ps 25)

E H7 cis A E H7 E

U Te-be se uz-dam Bo-že moj! U Te-be se u- zdam Bo-že moj!

Savez u

Jr 31,31–34

Kontekst i značenje

Proročki pogled

- tekst u “Knjizi utjehe” Jr 30s
- ברית הדשה *b^erît hadašâ* (31,31)
- “novi savez” (LXX: 38,31-34)
 - Oznaka: נאם יהוה (4x v31-34)
 - “riječ Gospodnja”
- obiteljski prostor:
 - בית *bêt* “dom” Izraelov (v31.33), Judin (v31)
 - braća: אח *'ah* (v34),
 - bližnji: רע *rêa* “drug” (v34)
 - narod: עם *'am* (v34) – rodbina

Božja naklonost

- **Novost: aktivnost u Jr 31,33?**
- **Upisat ću *Pouku***
(Zakon = תורה *tôrâ*)
na njihovo srce (33)
 - **Sadržaj saveza u v33s?**
- **1. formula saveza (v33):**
- **Bog prihvaća zajednicu i priznaje se njezinom**
- **2. “Svi će me znati” (v34) –**
 - **blisko poznavanje: ידע *jada*’ (usp. 1,5)**
- **Temelj saveza: סלה *salah* (“jer...” v34b)**
- **“Oprostit ću krivnju” (← Lev 4s)**

Kako je nastala Knjiga proroka Jeremije

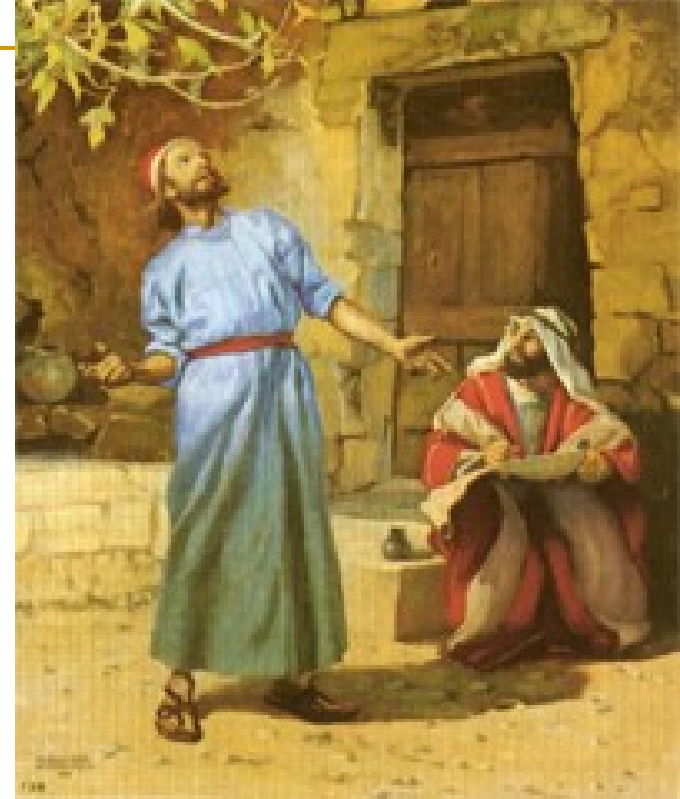
Jr 36

Prilog za imanentnu hermeneutiku

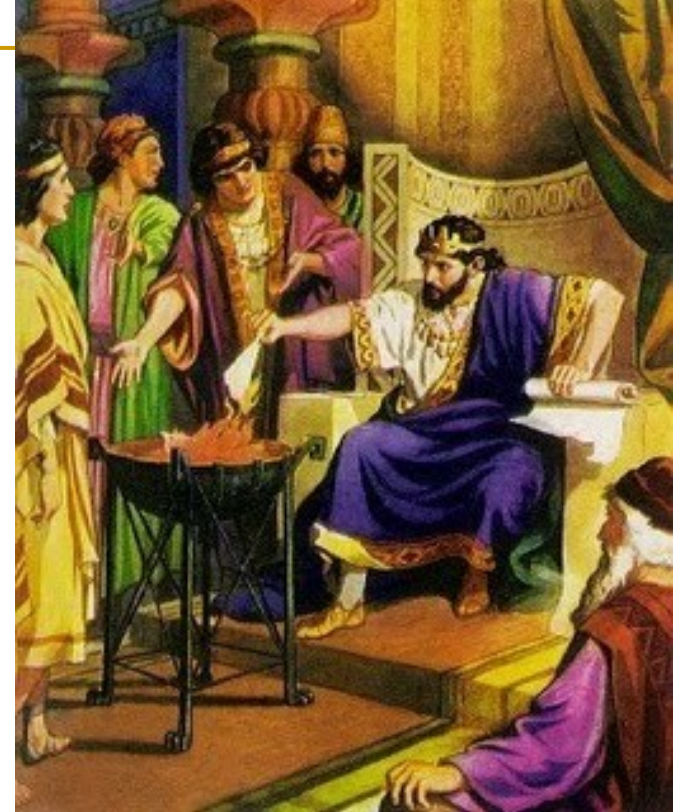
Kako je nastala

- *Motivacija (Jr 36,2.28):*
- **Božji nalog: “piši!” – 2x**
 - *Svrha pisanja u v3.7?*
- **Možda će se oni vratiti – obratiti**
שוב *šûb* (3.7); (a ja 3 סלה *usp. 31,34*)
 - *Metoda pisanja 4.6.17s.27.32 (18)?*
- **Diktat Baruhu (“iz usta” proroka)**
- **Svjedoči: “kazivao mi, pisao sam” (v18)**
 - *Što je zapisano? כל הדברים kol had^ebarîm v2... (4.6.8.11)*
- **“sve riječi” (12x 2.4.11.13.16[2x].17s.20.24.28.32)**
– od Jošijina doba (v2)
- **“riječi Jahvine” Jeremiji (4.6.8.11)**

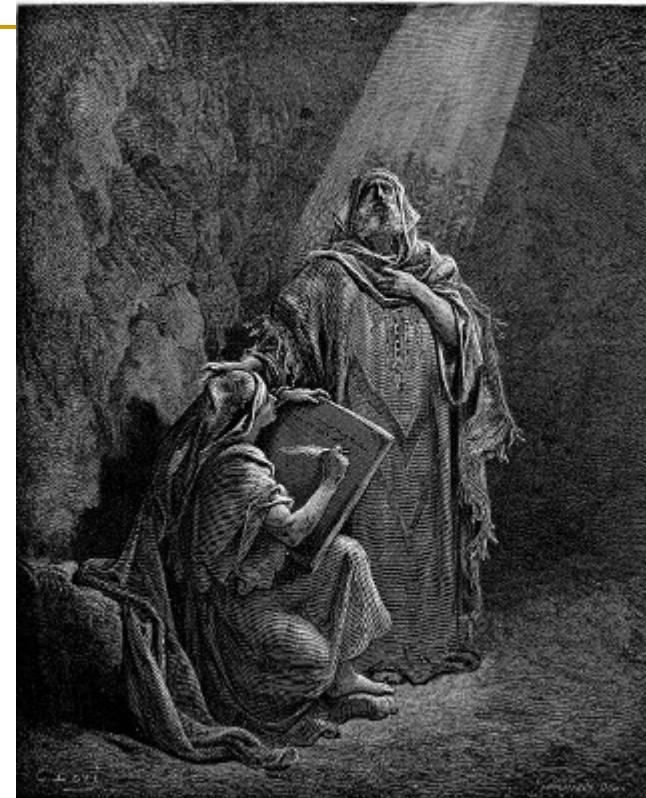
Sudbina knjige

- *Gdje se i kada čita (Jr 36,10?)*
 - Baruh čita u hramu (v10)
 - Post (Jom Kippur?)
u 5. g. Jojakimovoj
 - *Kome prvo (v10)?*
 - Svemu narodu (v10)
 - *Kome potom (v15)?*
 - Pred glavarima (v15),
 - *Kome čita sluga (v21):*
 - Sluga čita kralju (v21)
 - *Što sa svitkom u v23?*
 - Kralj spaljuje komad po komad (v23)
- *Razlog spaljivanja u v29?*
 - Bogu poznat
 - Najavljena propast (“babilonski kralj” v29)

Drugi svitak

- ❑ *Nov nalog u Jr 36,28 (→ 32):*
- “drugi svitak” – piši
- Ispunjenje: Baruh opet piše (v32)
 - ❑ *Tema knjige (v31):*
 - ❑ Sve zlo koje prijeti Jeruzalemcima i Judejcima (v31 = v3 HB)
 - ❑ *Zapisano isto kao prije? (v32)*
- Još mnogo takvih riječi (v32)
 - ❑ *Sudbina pisara i proroka (v26):*
- Skriveni, Bog ih je sakrio
 - ❑ ← savjet plemstva (19)

Doré Bible Illustrations • Free to Copy
www.creationism.org/images/

Jer 36:4 Then Jeremiah called Baruch the son of Neriah; and Baruch wrote from the mouth of Jeremiah all the words of the Lord, which he had spoken unto him, upon a roll of a book.